

SAOPŠTENJE

FIRST RELEASE

Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA / YEAR I

SARAJEVO, 20. 11. 2014.

BROJ / NUMBER 3

INDEKSI PROIZVODNJE U GRAĐEVINARSTVU U BOSNI I HERCEGOVINI TREĆI KVARTAL 2014.

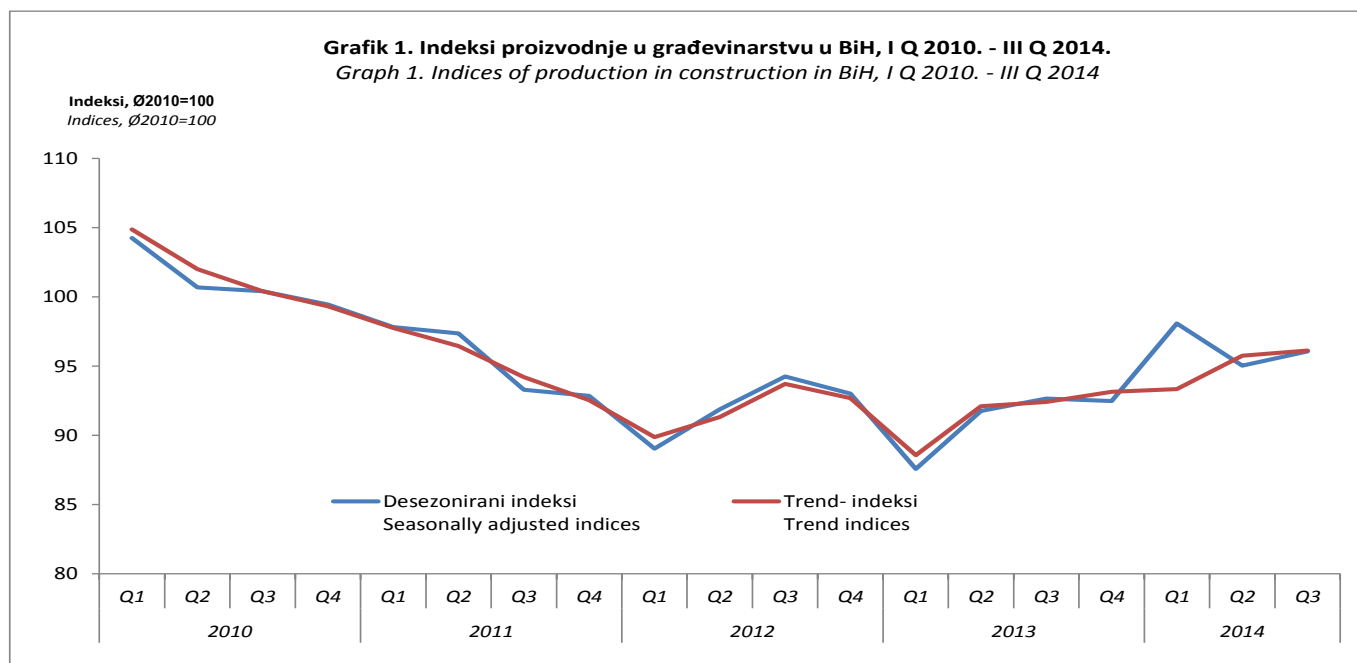
INDICES OF PRODUCTION IN CONSTRUCTION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA THIRD QUARTER 2014

Ukupna desezonirana proizvodnja u građevinarstvu¹⁾ u Bosni i Hercegovini u trećem kvartalu 2014. u uporedbi s drugim kvartalom 2014. bilježi rast za 1,1%. Posmatrano prema vrsti građevinskih objekata, u istom periodu na objektima visokogradnje zabilježen je rast za 1,1% i na objektima niskogradnje rast za 0,6%.

The total seasonally adjusted production in construction¹⁾ in Bosnia and Herzegovina in third quarter 2014, as compared to second quarter 2014, increased by 1.1%. By types of construction, in the same period, it increased by 1.1% on the building constructions and increased by 0.6% on the civil engineering works.

Ukupna kalendarski prilagođena proizvodnja u građevinarstvu²⁾ u Bosni i Hercegovini u trećem kvartalu 2014. u uporedbi s trećim kvartalom 2013. bilježi rast za 3,2%. Posmatrano prema vrsti građevinskih objekata, u istom periodu na objektima visokogradnje je zabilježen rast za 3,6%, a na objektima niskogradnje rast za 1,7%.

The total working day adjusted production in construction²⁾ in Bosnia and Herzegovina in third quarter 2014, as compared to third quarter 2013, increased by 3.2%. If compared by types of construction works, then, in the same period, it increased by 3.6% on the building constructions and increased by 1.7% on the civil engineering works.

1) Podaci koji se upoređuju s podacima od prethodnog kvartala (tzv. kvartalna uporedba) prema Eurostatovoj terminologiji i praksi su desezonirane stope rasta, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ-a) br. 1165/98 i preporukama o kratkoročnim statistikama za prezentaciju i interpretaciju indeksa građevinskih radova.

2) Podaci koji se upoređuju s podacima istog kvartala prethodne godine (tzv. godišnja uporedba), prema Eurostatovoj terminologiji i praksi jesu kalendarski prilagođeni indeksi.

1) Data compared to those of the previous quarter (the so-called quarter -on- quarter comparison) according to the Eurostat's terminology and practice are seasonally adjusted growth rates, in line with the Council Regulation No. 1165/98 of the EU and the STS recommendations for the presentation and interpretation of the construction work indices.

2) Data compared to those of the same quarter of a previous year (the so-called year-on-year comparison) according to the Eurostat's terminology and practice is working-day adjusted indices.

1.1. GRAĐEVINSKI RADOVI – TROMJESEČNE STOPE PROMJENA IZRAČUNATE IZ DESEZONIRANIH INDEKSA, III KVARTAL 2014.

CONSTRUCTION WORKS – QUATER-ON-QUARTER GROWTH RATES CALCULATED ON BASIS OF SEASONALLY ADJUSTED INDICES, III QUARTER 2014

	<u>Q2. 2013.</u>	<u>Q3. 2013.</u>	<u>Q4. 2013.</u>	<u>Q1. 2014.</u>	<u>Q2. 2014.</u>	<u>Q3. 2014.</u>	
	Q1. 2013.	Q2. 2013.	Q3. 2013.	Q4. 2013.	Q1. 2014.	Q2. 2014.	
Ukupno građevinski radovi	4,8	1,0	-0,2	6,1	-3,1	1,1	Total construction works
Prema vrsti građevina							According to type of construction works
na objektima visokogradnje	0,5	-3,3	-0,1	17,3	-12,0	1,1	on building constructions
na objektima niskogradnje	0,9	3,2	0,7	3,4	-2,3	0,6	on civil engineering works

1.2. GRAĐEVINSKI RADOVI – GODIŠNJE STOPE PROMJENA IZRAČUNATE IZ KALENDARSKI PRILAGOĐENIH INDEKSA, III KVARTAL 2014.

CONSTRUCTION WORKS – YEAR-ON-YEAR GROW RATES CALCULATED ON BASIS OF WORKING-DAY ADJUSTED INDICES, III QUARTER 2014

	<u>Q2. 2013.</u>	<u>Q3. 2013.</u>	<u>Q4. 2013.</u>	<u>Q1. 2014.</u>	<u>Q2. 2014.</u>	<u>Q3. 2014.</u>	
	Q2. 2012.	Q3. 2012.	Q4. 2012.	Q1. 2013.	Q2. 2013.	Q3. 2013.	
Ukupno građevinski radovi	-2,9	-3,8	-2,3	18,1	4,6	3,2	Total construction works
Prema vrsti građevina							According to type of construction works
na objektima visokogradnje	-3,1	-9,5	-9,0	19,0	0,0	3,6	on building constructions
na objektima niskogradnje	-4,8	0,0	2,3	14,8	6,3	1,7	on civil engineering works

1.3. GRAĐEVINSKI RADOVI – IZVORNI (NEPRILAGOĐENI) INDEKSI UKUPNO I PREMA VRSTI GRAĐEVINSKIH RADOVA, III KVARTAL 2014

CONSTRUCTION WORKS – GROSS (UNADJUSTED) INDICES, TOTAL AND ACCORDING TO TYPES OF CONSTRUCTION WORKS, III QUARTER 2014

	Struktura	<u>Q3. 2014.</u>	<u>Q3. 2014.</u>	<u>Q1-Q3. 2014.</u>	
	Structure	Ø 2013.	Q3. 2013.	Q1-Q3. 2013.	
Ukupno građevinski radovi	100	111,0	102,3	106,9	Total construction works
Prema vrsti građevina					According to type of construction works
na objektima visokogradnje	31,6	109,0	103,6	106,8	on building constructions
na objektima niskogradnje	68,4	111,9	101,7	107,0	On civil engineering works

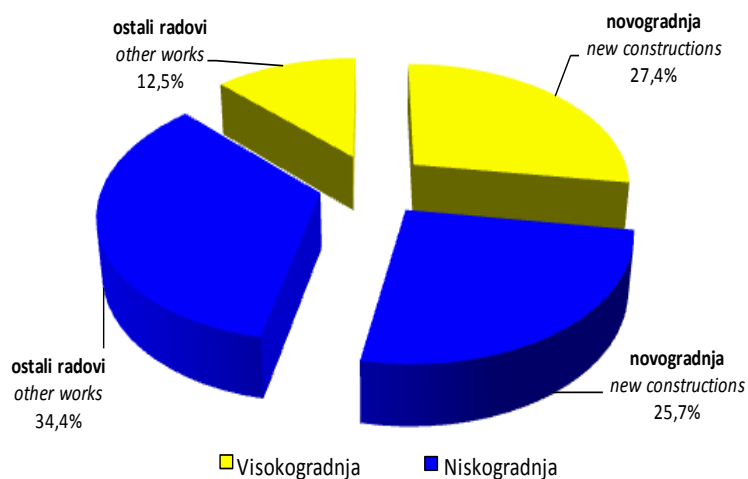
2. STRUKTURA ODRADENIH SATI NA GRADILIŠTIMA, PREMA VRSTAMA GRAĐEVINA I RADOVA, III KVARTAL 2014.

COMPOSITION OF HOURS WORKED ON SITES, BY TYPES OF CONSTRUCTIONS AND TYPES OF WORKS, III QUARTER 2014

	Q3. 2014.			%
	Ukupno	Novogradnja	Ostali radovi ¹⁾	
	Total	New constructions	Other works ¹⁾	
Ukupno	100	53,1	46,9	Total
Na objektima visokogradnje	39,9	27,4	12,5	On building constructions
Na objektima niskogradnje	60,1	25,7	34,4	On civil engineering works

Grafikon 2. Struktura odrađenih sati na gradilištima u BiH, III kvartal 2014.

Graph 2. Composition of hours worked on sites in BiH, III quarter 2014

1) Rekonstrukcije (poboljšanja postojećih građevina), popravci i održavanje

1) Reconstructions, repair works and maintenance of existing constructions

I. DODATAK – INDEKSI OBIMA GRAĐEVINSKIH RADOVA – KVARTALNE VREMENSKE SERIJE

ANNEX – CONSTRUCTION WORK VOLUME INDICES – QUARTERLY TIME SERIES

	Ukupno				Na objektima visokogradnje				Na objektima niskogradnje			
	Total				On buildings constructions				On civil engineering works			
	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi
Gross indices	Working-day adjusted indices	Seasonally adjusted indices	Trend indices	Gross indices	Working-day adjusted indices	Seasonally adjusted indices	Trend indices	Gross indices	Working-day adjusted indices	Seasonally adjusted indices	Trend indices	
2010												
Q1	84,0	84,1	104,3	104,9	83,6	83,7	103,6	105,2	85,1	85,0	105,2	104,9
Q2	100,7	100,8	100,7	102,0	105,1	105,1	102,4	101,6	97,2	97,2	99,3	102,6
Q3	108,0	108,3	100,4	100,4	107,9	107,9	98,1	98,3	108,2	108,4	101,9	101,7
Q4	107,3	107,5	99,5	99,3	103,4	103,4	95,0	95,1	109,5	109,7	101,8	101,5
2011												
Q1	79,6	79,7	97,8	97,8	75,3	75,4	92,5	91,8	82,4	82,2	100,9	101,4
Q2	98,2	98,4	97,4	96,5	89,5	89,5	87,2	87,6	103,0	103,0	103,2	101,4
Q3	100,2	100,5	93,3	94,2	91,3	91,3	83,1	83,2	105,6	105,8	99,7	101,5
Q4	99,6	99,5	92,8	92,5	86,6	86,6	79,3	78,7	108,6	108,1	101,9	101,9
2012												
Q1	72,0	72,0	89,0	89,9	58,4	58,2	73,4	74,8	83,4	83,3	101,5	101,7
Q2	91,8	91,9	91,9	91,3	75,2	75,2	73,2	73,1	102,0	102,0	103,2	102,5
Q3	102,3	102,2	94,3	93,7	80,2	80,2	73,0	72,7	112,0	111,6	103,5	102,8
Q4	99,7	100,0	93,0	92,7	78,9	78,9	72,5	71,9	109,7	109,8	102,6	102,5
2013												
Q1	72,8	72,9	87,6	88,6	58,4	58,5	70,1	70,7	84,3	84,1	101,1	102,3
Q2	89,1	89,2	91,8	92,1	72,9	72,9	70,5	69,8	97,1	97,1	102,0	103,0
Q3	98,0	98,3	92,7	92,4	72,6	72,6	68,2	68,8	111,4	111,6	105,3	104,6
Q4	97,4	97,7	92,5	93,1	71,8	71,8	68,1	69,1	112,2	112,3	106,0	106,3
2014												
Q1	86,2	86,1	98,1	93,3	69,6	69,6	79,9	70,7	96,7	96,5	109,6	107,6
Q2	93,4	93,4	95,0	95,8	72,9	72,9	70,3	70,9	103,1	103,1	107,1	107,9
Q3	101,3	101,4	96,1	96,1	75,1	75,1	71,1	70,9	113,3	113,5	107,7	107,9

Q* -Kvartal / Quarter

²⁾ Indeks za građevinarstvo ukupno je kompozitni indeks koji se izvodi iz indeksa visokogradnje i niskogradnje i njihovog učešća (strukture) u ukupnoj građevinskoj aktivnosti u određenom kvartalu.

²⁾ Index for total construction is a composite index derived from the indices of buildings and civil engineering and their share (structure) in the total construction activity in a quarter.

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

U ovom saopštenju indeksi proizvodnje u građevinarstvu objavljuju se prvi puta u BiH. Prikazani su na međugodišnjoj lančanoj osnovi i na stalnoj baznoj godini 2010. = 100 u skladu s Uredbom Vijeća EU-a o kratkoročnim statistikama (*Short-Term Statistics*), br. 1165/98. i njezinim izmjenama i dopunama. Agencija za statistiku BiH započela je s dostavljanjem kvartalnih indeksa građevinskih radova u Eurostat koji također objavljuje indekse proizvodnje u građevinarstvu na internetskim stranicama <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators> kao jednog od Glavnih evropskih ekonomskih pokazatelja (tzv. GEEP) na stalnoj baznoj godini 2010. = 100, čime se omogućuje neposredna uporedba kretanja građevinskih radova BiH s država članicama EU-a. Indeks proizvodnje u građevinarstvu u BiH potpuno je usklađen s evropskim standardima.

Indeks proizvodnje u građevinarstvu jedan je od glavnih kratkoročno-poslovnih pokazatelja. Njime se aproksimira razvoj obima ukupne građevinske proizvodnje u sektoru građevinarstva i raščlanjeno na njegove najvažnije komponente radova na objektima visokogradnje i niskogradnje. Raščlamba se zasniva na Klasifikaciji vrsta građevinskih objekata.

Pravni i metodološki osnov

Kvartalni izvještaj građevinarstva (K KPS GRAĐ-21) provodi se u 2014. u BiH u entitetima i Brčko distriktu na osnovu Zakona o statistici BiH (Sl. glasnik BiH, br. 26/04 i 42/04) kao i odgovarajućim entitetskim zakonima.

Koncepti i definicije koji se primjenjuju u istraživanjima K KPS GRAĐ-21 u BiH usklađeni su s konceptima i definicijama iz Metodologije za kratkoročne poslovne statistike EU-a (Tema 4, ISSN 1725-0099, Evropska zajednica, 2006.) i Uredbe Komisije (EZ-a) br. 1503/2006. o definicijama varijabla, popisu varijabla i učestalosti prikupljanja podataka

Pokrivenost i obuhvat

Kvartalni izvještaj građevinarstva (K KPS GRAĐ-21) prikuplja se za poslovne subjekte ili njihove dijelove koji su u Statističkom poslovnom registru poslovnih subjekata razvrstani u područje F Građevinarstvo u skladu sa KD BiH 2010.

Podaci se odnose na građevinske radove (na novim građevinama, rekonstrukcijama, popravcima i održavanju postojećih građevina) izvršene na području BiH. Razvrstavanje građevina i radova izvršeno je prema Klasifikaciji vrsta građevina – KVGGO BiH, koja je usklađena s klasifikacijom koju propisuje Eurostat (*Classifications of Types of Constructions – CC, final version*).

Metoda kalkulacije

Indeksi obima građevinskih radova zasnivaju se na odrađenim satima radnika na gradilištima prema Metodologiji za kratkoročne poslovne statistike, tumačenje i smjernice na temu Industrija, trgovina i usluge, ISSN 1725-0099, Evropske zajednice, 2006.

Ponderi za izračunavanje indeksa proizvodnje u građevinarstvu zasnivaju se na vrijednosti izvršenih građevinskih radova.

Prezentacija serija indeksa

Indeksi proizvodnje u građevinarstvu u ovom saopštenju prikazuju se kao izvorni (neprilagođeni) indeksi, desezonirani indeksi (iz kojih je isključen uticaj kalendarskih dana i sezonske sastavnice), kalendarski prilagođeni indeksi (iz kojih je isključen uticaj kalendarskih dana, npr. broj radnih dana, nacionalni praznici, učinak Uskrsa itd.) te trend-indeksi (desezonirani indeksi iz kojih je isključen uticaj slučajne sastavnice).

Desezoniranje i kalendarska prilagodba provedeni su s pomoću programskog sučelja "Demetra" – Eurostat, verzija 2.2. iz 2008., primjenom metode TRAMO-SEATS na kvartalnoj seriji indeksa (Ø 2010. = 100), koja počinje indeksom za prvi kvartal 2005. Izračunane serije indeksa proizvodnje u građevinarstvu uporedive su s onima koje objavljuje Eurostat.

NOTES ON METHODOLOGY

In this first release, indices of production in construction are publishing for the first time in BiH. They are presented on the inter-annual chain basis and on the fix base year 2010 = 100, in line with the Council Regulation (EC) concerning Short-Term Statistics No. 1165/98 and its amendments. Agency for statistics of BiH started with delivery of the indices of production in construction for the BiH on the quarterly basis to Eurostat which publishes it on the Eurostat's web site <http://ec.europa.eu/eurostat/> as one of the principal European economic indicators (the so-called PEEIs) presented on the 2010 base year, which provides basis for a direct comparison of the development of the construction production between the BiH and the Member States. The indices of production in construction for BiH are fully harmonised with the European standards.

The index of production in construction is one of the principal short-term business indicators. It approximates the evolution of the volume of production in construction within the construction sector, broken down into building construction and civil engineering works. The breakdown on the building construction and civil engineering works are based on the Classification of types of construction.

Legal and methodological framework

The Quarterly Report on construction (K KPS GRAĐ-21) is carried out in 2014 in BiH by the entities and District Brčko on the basis of the Official Law on Statistics of BiH (Official Gazette Nos 26/04 and 42/04) as well as entities laws, respectively.

Concepts and definitions used in the K KPS GRAĐ-21 Surveys are harmonised in BiH with the EU Methodology of Short-Term Business Statistics (Theme 4, ISSN 1725-0099; European Communities, 2006) as well as with the Commission Regulation (EC) No 1503/2006 on definitions of variables, list of variables and frequency of data compilation

Scope and coverage

The Quarterly Report on construction (K KPS GRAĐ-21) is collected from business entities and their parts classified in the Statistical Business Register of Business into section F Construction according to the KD BiH 2010.

Data refer to all construction works (new constructions and reconstructions, maintenance and repair works on existing constructions) done on the territory of the BiH. Constructions and works are classified according to the Classifications of Types of Constructions (EU CC)– KVGGO BiH which is harmonized with appropriate classification prescribed by Eurostat (Classifications of Types of Constructions – CC, final version)

Calculation method

The volume indices of construction works are based on the number of hours worked on sites, according to the Methodology of short-Term Business Statistics, Interpretation and Guidelines, Theme: Industry, Trade and Services, ISSN 1725-0099, European Communities, 2006.

Weights used for calculation of the indices of production in construction are based on the value of construction works.

Indices series presentation

The indices of production in construction are presented in this release as gross (non-adjusted) indices, seasonally adjusted indices (in which the effect of certain calendar days and the seasonal effect have been excluded), working-day adjusted indices (in which the effect of certain calendar days has been excluded, e.g., the number of working days, national holidays, Easter etc.) and trend indices (seasonally adjusted indices from which the random component effect has been excluded).

The seasonal and working-day adjustment were done by applying the "Demetra" programme interface – Eurostat, version 2.2 of 2008, by using the TRAMO/SEATS Method on the quarterly index series (Ø2010 = 100), which begins with the index for the first quarter of 2005. Calculated series of indices of production in construction are comparable to those published by Eurostat.

Desezonirani indeksi

Pod pojmom "desezonirani indeksi" podrazumijeva se da su podaci prilagođeni za sezonu i kalendarske dane. U skladu s Eurostatovim preporukama i Uredbom Vijeća (EZ-a) br. 1165/98., podaci koji se upoređuju s podacima od prethodnog perioda (tzv. Kvartalna uporedba prema Eurostatovoj terminologiji i praksi) prezentiraju se u desezoniranom obliku indeksa građevnih radova ili iz njih izračunatih stopa rasta).

Kalendarski prilagođeni indeksi

Pod pojmom "kalendarski prilagođeni indeksi" podrazumijeva se da su podaci prilagođeni za kalendarske dane. U skladu s Eurostatovim preporukama i Uredbom Vijeća (EZ-a) br. 1165/98., podaci koji se upoređuju s podacima iz istog kvartala prethodne godine (tzv. godišnja uporedba prema Eurostatovoj terminologiji i praksi) prezentiraju se u kalendarski prilagođenom obliku indeksa građevnih radova ili iz njih izračunatih stopa rasta.

Seasonally adjusted indices

The term *seasonally adjusted indices* indicate that data are adjusted for both seasonal and working-day effects. In line with the Eurostat's Recommendations and the Council Regulation No 1165/98, data that are compared to those of the previous quarter (the so-called quarterly comparison – according to the Eurostat's terminology and practice) are presented in a seasonally adjusted form of construction works indices or its grows rates).

Working-day adjusted indices

The term *working day adjusted indices* indicate that data are adjusted only for working-day effects. In line with the Eurostat's Recommendations and the Council Regulation No 1165/98, data that are compared to those of the same quarter of a previous year (the so-called annual comparison according to the Eurostat's terminology and practice) are presented in a working-day adjusted form of industrial construction works indices or its grows rates.

Izdaje i štampa Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Published and printed by the Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon/Phone: +387 (33) 220 626 * Telefaks /Telefax: +387 (33) 220 622

Elektronska pošta/E-mail: bhas@bhas.ba * Internet stranica Web site: <http://www.bhas.ba>

Odgovara direktor Zdenko Milinović

Person responsible: Mr. Zdenko Milinović, Director General

Saopštenje pripremili: Fahir Kanlić, Radomir Mutabdžija

Prepared by: Mr. Fahir Kanlić, Mr. Radomir Mutabdžija

Štampa: 30 primjeraka / 30 copies printed

Podaci iz ovog saopštenja objavljuju se i na internetu

First Release data are also published on the Internet
